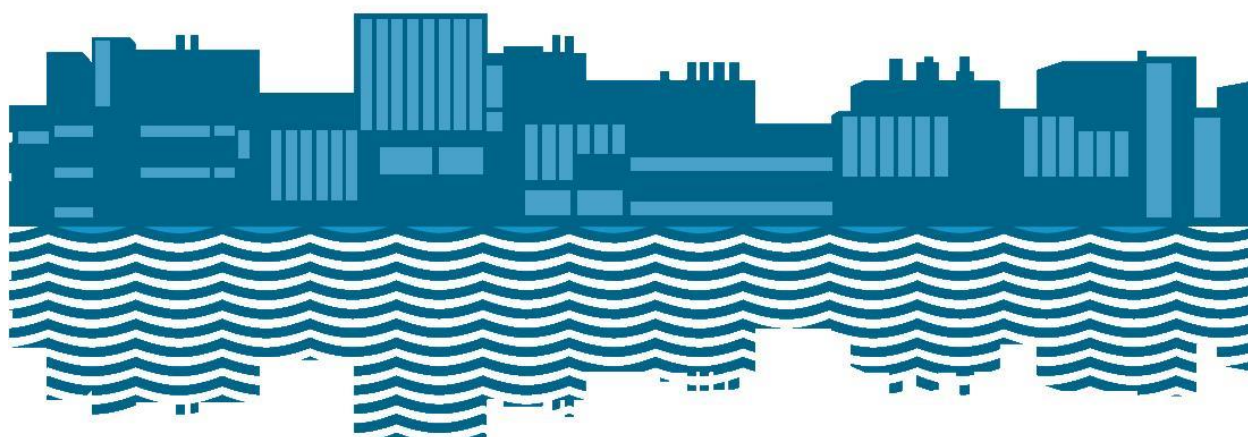

Hallanevan (Rahkaneva, Vimpeli) kasvillisuus selvitys 2016

Nab Labs Oy

Henna Toivanen

D

Sisällys

Toimipaikat.....	1
1 Johdanto.....	2
2 Menetelmät.....	2
3 Tulokset.....	3
3.1 Luontokohteet ja arvokkaat elinympäristöt	7
3.2 Huomionarvoiset ja suojellut kasvilajit	8
4 Johtopäätökset	8
Viitteet.....	10

Henna Toivanen
Ympäristöasiantuntija

Jyväskylä
Survontie 9 YAD 40500 Jyväskylä
+358 40 705 3346
henna.toivanen@nablabs.fi

© **Nab Labs Oy**. Kaikki oikeudet pidätetään. Tätä asiakirjaa tai osaa siitä ei saa kopioida tai jäljentää missään muodossa ilman Nab Labs Oy:n antamaa kirjallista lupaa.

Toimipaikat

Jyväskylä

Survontie 9 (YAD), 40500 Jyväskylä

Eeronkatu 10, 40720 Jyväskylä

Sievisenmäentie 8C, 40420 Jyskä

Kaustinen

PL 38, 69601 Kaustinen

Kärsämäki

Nevantie 21, 86710 Kärsämäki

Lappeenranta

Laserkatu 6, 53850 Lappeenranta

Oulu

Nuottasaarentie 17, 90400 Oulu

Typpitie 1, 90620 Oulu

Raisio

Raisionkaari 55, 21200 Raisio

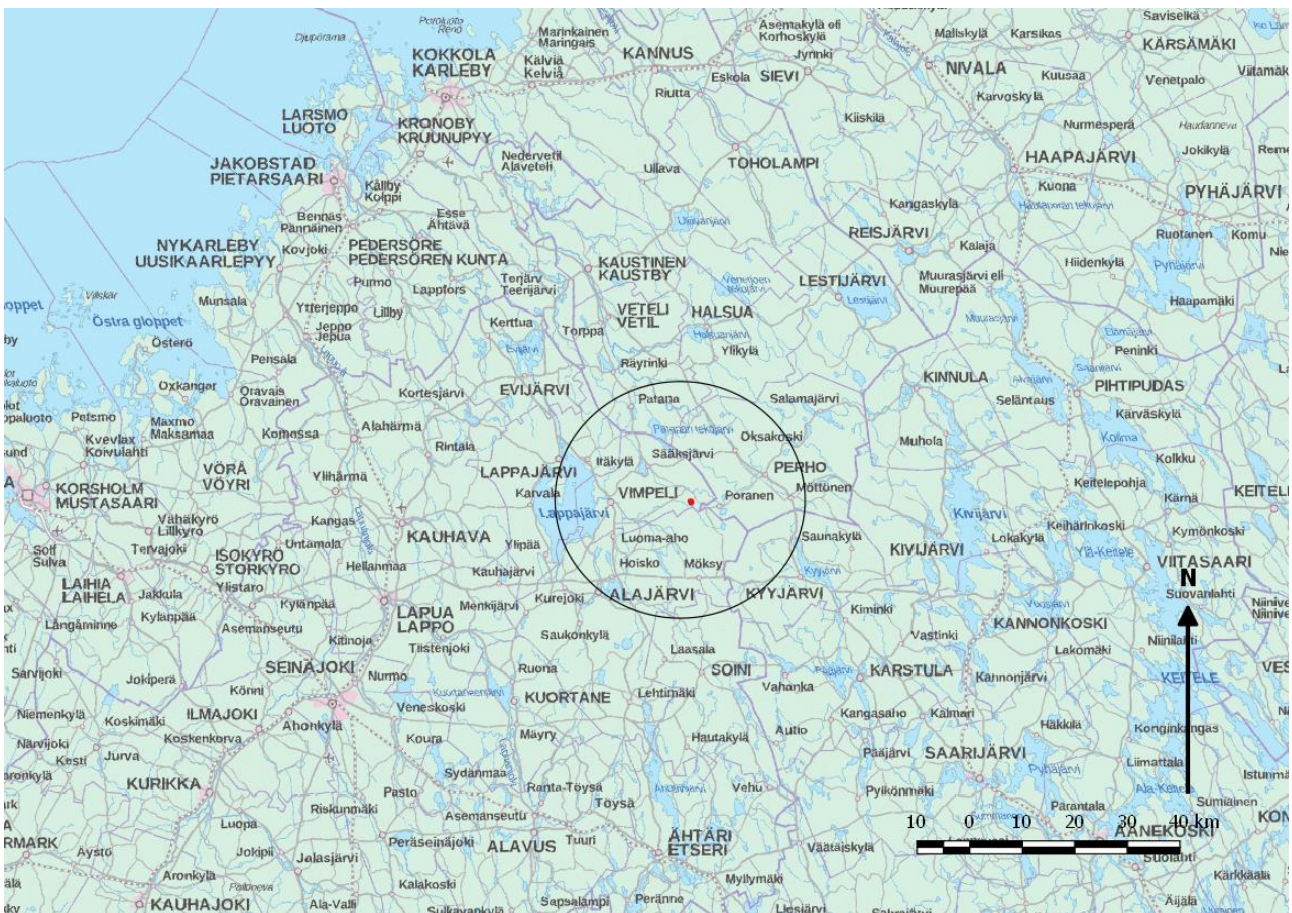
Rauma

PL 142, 26101 Rauma

1 Johdanto

Tässä työssä selvitettiin Vimpelissä sijaitsevan Hallanevan kasvillisuutta. Alueella on tehty kasvillisuusselvitys edellisen kerran vuonna 2012, ja sitä täydennettiin vuonna 2016. Täydennyksessä selvitettiin lettoalueen ja kämmekköiden esiintymisen nykytilaa ja arvioitiin niiden säilymismahdollisuutta turvetuotannon mahdollisesti alkaessa. Lisäksi kartoitettiin pintavalutuskenttää ympäröivä kasvillisuus koko suoaltaan osalta. Hallaneva kuuluu osana Rahkanevan turvetuotantohankkeeseen. Selvitysalueen koko on n. 30 hehtaaria.

Maastotyöt teki Vapo Oy:n toimeksiannosta luontokartoittaja Tuomas Talvitie ja raportin koosti ympäristöasiantuntija Henna Toivanen Nab Labs Oy:stä.

Kuva 1. Selvitysalueen sijainti.

2 Menetelmät

Hankealueen kasvillisuus selvitettiin maastokäynnillä 13.8.2016. Selvitysalue tutkittiin kävelemällä se läpi sellaisella tarkkuudella, että kaikki kasvillisuustyytit pystyttiin havaitsemaan. Kasvillisuustyyppien sijainti pyrittiin rajaamaan maastossa kartalle. Ihmisvaikutteiset kasvillisuustyytit (mm. ojat ja tienpientareet) on kartoituksessa jätetty vähemmälle huomiolle. Alueen rajausta on esitetty kuvassa 2.

Kasvillisuusselvityksen yhteydessä kiinnitettiin huomiota alueen maisemallisiin ja virkistysellisiin arvoihin. Jokaiselta kasvillisuustyyppiltä määritettiin putkilokasvi- ja sammallajisto kulkemalla kasvillisuustyyppin läpi ja havaitut lajit kirjattiin muistiin. Lajilistat ovat mahdollisimman kattavia, mutta rajallisen ajan vuoksi lajeja on voinut jäädä huomaamatta, ja jotkin lajit on määritetty vain sukutasolle.

Kasvillisuustyyppien määritykset perustuvat Eurolan ym. (1995) suotyyppioppaaseen. Putkilokasvien nimistö on Hämet-Ahdin ym. 1998, jäkälien Rikkisen (2008) ja sammalten Laaka-Lindbergin ym. 2009 mukainen. Lajinmäärityksissä käytettiin apuna retkeilykasviota (Hämet-Ahti ym. 1998) ja Pohjolan värikasviota (Mosberg & Stenberg 2006). Raunion ym. (2008) Suomen alueellisessa metsäkasvillisuusluokittelun mukaisessa uhanalaisluokittelussa hankealue kuuluu eteläboreaaliseen Järvi-Suomeen (2b).

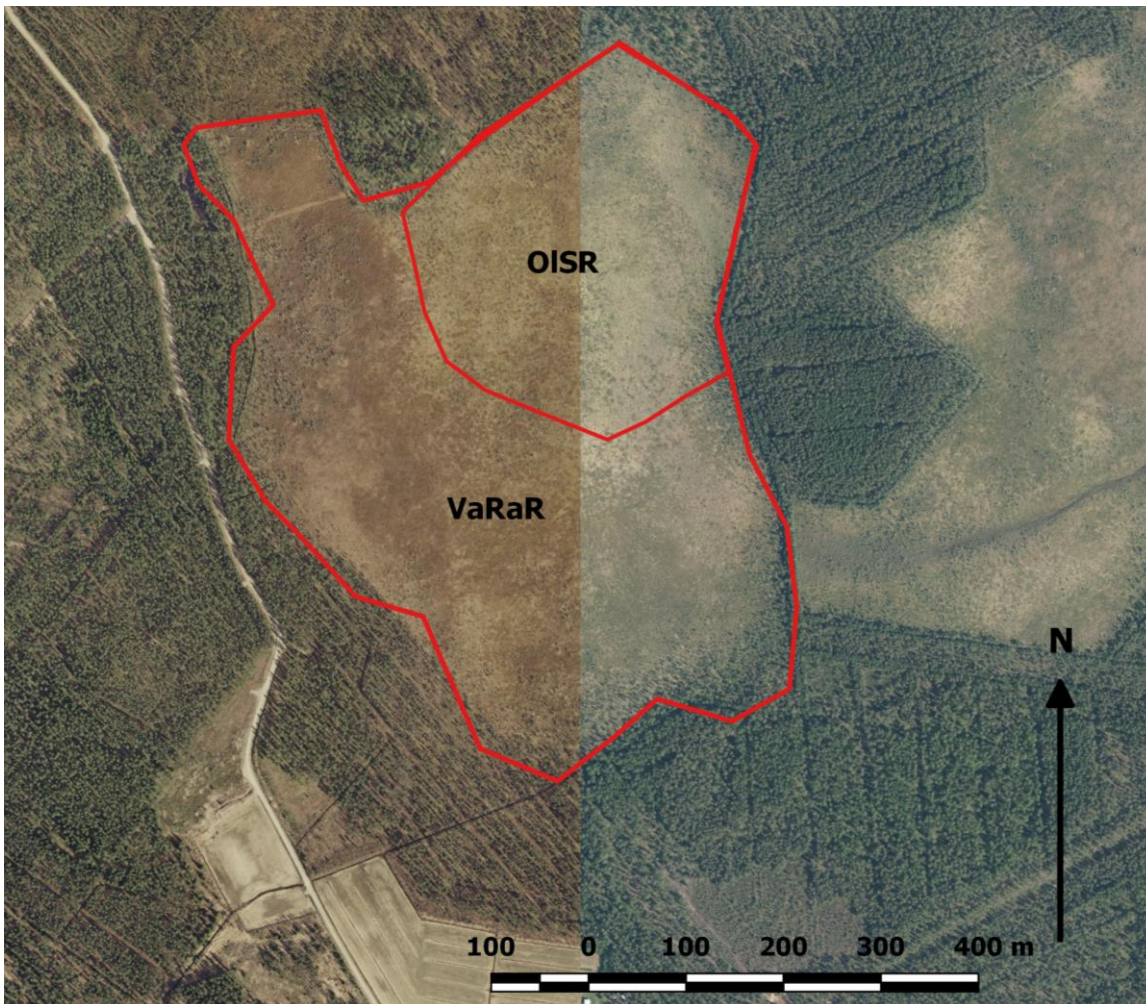

Kuva 2. Selvitysalueen rajaus. Kämmeköiden, noron ja lettotyypin tilaa selvitettiin rajausalueen itäpuolelta rajauksen ja tien välisellä alueella.

3 Tulokset

3.1 Hallanevalle suunniteltu pintavalutuskenttä

Selvitysalueesta suurin osa (21 ha) on variksenmarjarahkarämettä. Alueen koillisosa (11,5 ha) on oligotrofista sararämettä. Selvitysalueen ympärysalueet on ojitettu. Suokasvillisuustyyppien rajaukset on esitetty kuvassa 3.

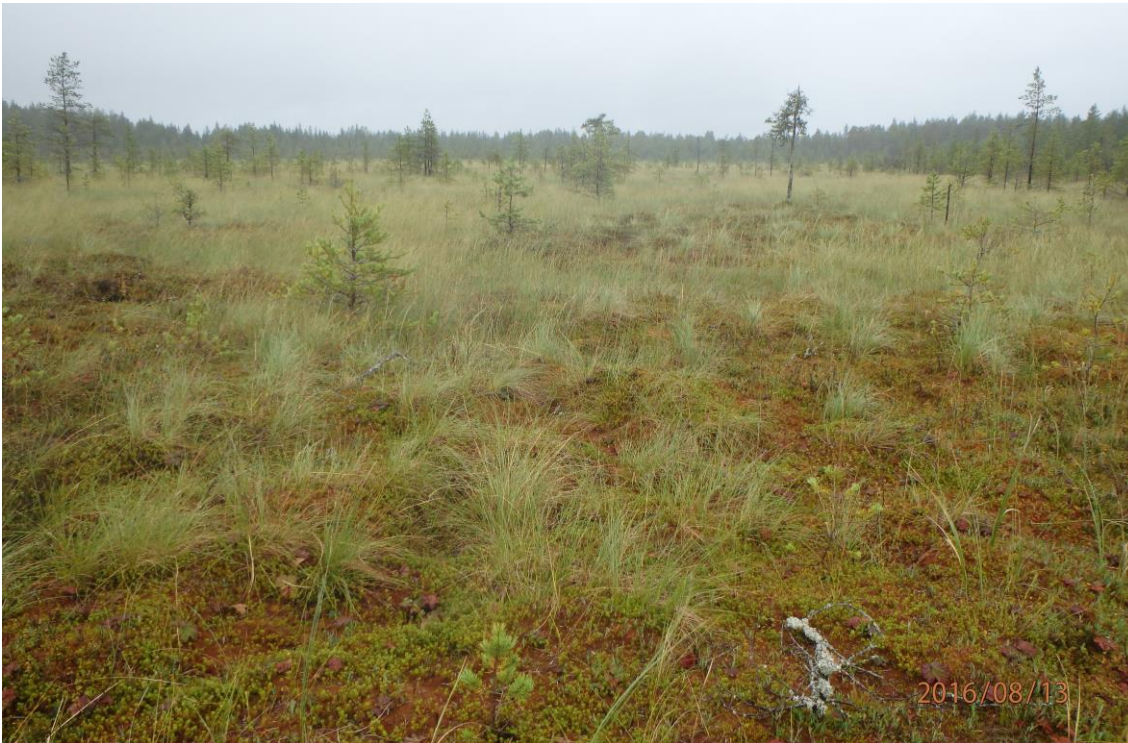
Kuva 3. Suokasvillisuustyyppien rajausta.

Variksenmarjarahkaräme (VaRaR) on vesitaloudeltaan lähes luonnontilaista rämettä, joka on mätäspintaista, vähäpuustoista ja paikoin puutonta. Pohjakerroksen valtalaji on ruskorahkasammal, jonka seassa kasvaa vähän rusorahkasammalta. Välipinnoilla (jota oli noin 15% kuvion alasta), kasvoi rämerahkasammalta. Kenttäkerroksen valtalaji on variksenmarja. Tupasvillaa kasvaa runsaammin kuvion reunamilla sekä kuvion pohjoisosassa. Lisäksi kuviolla kasvaa suomuurainta, suokukkaa ja vaivaiskoivua. Mäntypuusto on kuviolla matalaa ja harvaa. Kuvion eteläosa on suurelta osin puutonta. Puuttomia rahkarämeitä, joissa kasvaa tupasvillaa kutsutaan metsätalouden piirissä rahkanevoiksi. Mätäspintaisuuden vuoksi ne ekologisesti kuuluvat kuitenkin rämekasvillisuuteen.

Kuva 3. Puutonta variksenmarjarahkarämettä.

Oligotrofinen sararäme (OISR) kuuluu yhdistelmätyypiseen suokasvillisuuteen, jossa välipinnoilla vallitsee nevakasvillisuus ja mätäspinoilla rämekasvillisuus. Välipintaa on enemmän kuin mätäspintaa. Pohjakerroksessa kasvaa mätäspinoilla ruskorahkasammalta, rämerahkasammalta ja vähän rämekynsisammalta. Välipintojen valtalajeja ovat rämerahkasammal ja punarahkasammal. Kuvion reunamilla kasvoi myös happrarahkasammalta. Kenttäkerroksessa välipintojen valtalajit ovat pullosara ja jouhisara. Mätäspinoilla kasvaa variksenmarjaa isokarpalaa, tupasvillaa ja vaivaiskoivua. Puusto on rämeille tyypillistä 2-4 metriä korkeaa mäntyä. Kuvion pohjoisosassa kasvaa myös hieskoivua. Kuvio on ojaan rajoittuvaa itäreunaa lukuun ottamatta säilyttänyt melko hyvin luonnontilansa.

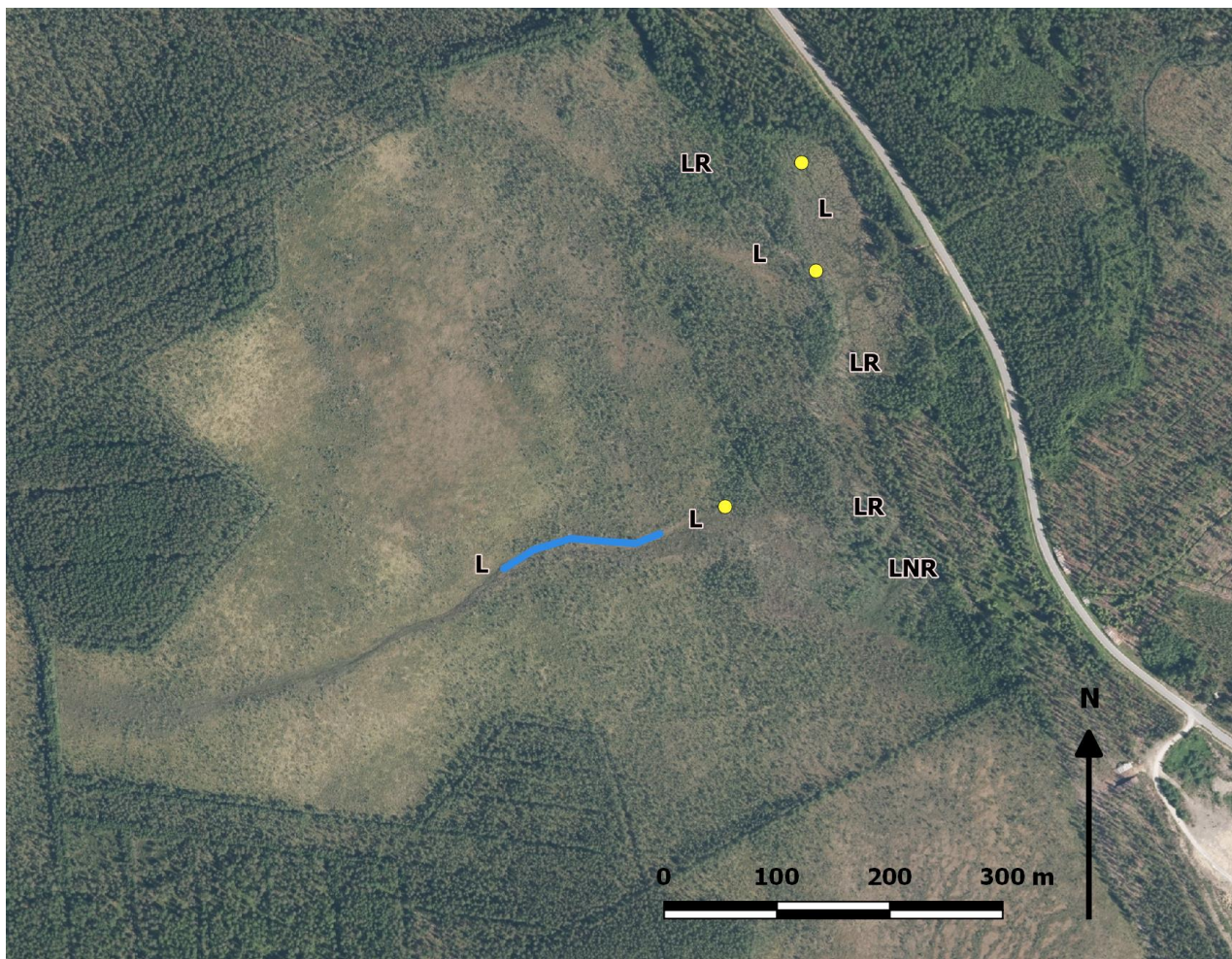
Kuva 4. Oligotrofista sararämettä.

3.2 Lettoalue, noro ja kämmekät

Suoaltaan itäosan lähdevaikutteisen alueen lettotyypit ovat säilyneet muuttumattomina, ja niillä esiintyy samoja lettolajeja kuin vuonna 2012. Lettoalueelta alkaa noin 250 m matkalla erottuva noro tai puro, joka länteen päin siirryttäessä vähitellen häviää rimpijuottiin. Vesilain (VL 587/2011) määritelmän mukaan *norolla tarkoitetaan sellaista puroa pienempää vesiuomaa, jonka valuma-alue on vähemmän kuin 10 km² ja jossa ei jatkuvasti virtaa vettä eikä kalankulku ole merkittävässä määrin mahdollista*. Hallanevan uoma vaikuttaa pysyvävetiseltä, mutta sen valuma-alue on hyvin pieni, joten uoman luokittelu ei ole täysin yksiselitteinen. Tässä raportissa siihen viitataan jatkossa kuitenkin norona.

Kesällä 2012 tehdyssä luontoselvityksessä (Pöyry Finland Oy 2012) avoletolta löydettiin noin 20 suopunakämmekkää (*Dactylorhiza incarnata*) ja vaaleasarakasvustoja (*Carex livida*). Elokuussa 2016 tehdyllä maastokäynnillä suopunakämmeköitä ei kyseisiltä paikoilta perusteellisesta etsinnästä huolimatta havaittu. Vaaleasaraa sen sijaan esiintyy edelleen alueella.

Lettojen, noron ja kämmeköiden sijainnit vuonna 2012 on merkitty alla olevaan karttaan (Kuva 5).

Kuva 5. Vuoden 2012 mukaiset kämmeköiden sijainnit (keltainen piste), uoma (sininen viiva) ja lettoluontotyytit (L = letto, LR = lettoräme, LNR = lettonevaräme).

3.3 Arvokkaat elinympäristöt

Uhanalaisuustarkastelussa ovat mukana vain selvitysalueella tavatut luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset kasvillisuustyytit ja kasvilajit.

Luonnonsuojelulain (§ 29) mukaiset luontotyytit

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelulain (LSL 29 §) nojalla suojeltuja luontotyypejä.

Vesilain mukaiset luontotyytit

Hallanevalla sijaitsee n. 250 m matkalla erottuva luonnontilainen noro, joka on mahdollisesti vesilain 2 luvun 11 § tarkoittama luontotyyppi, jonka vaarantaminen on poikkeusluvan varaista.

Metsälain mukaiset luontotyytit (ML 10 §)

Selvitysalueen letot ja lettorämeet ovat mahdollisia metsälain mukaisia monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä.

Edellä mainitun luonnontilaisen noron välitön lähiympäristö on mahdollinen metsälain mukainen monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä elinympäristö.

Valtioneuvoston hyväksymien suojeluohjelmien kohteet (LSL 9 §)

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse suojeluohjelmiin kuuluvia luontokohteita.

Natura-verkoston kohteet (LSL 65 §)

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura-verkoston kohteita.

Luonnonsuojelualueet ja luonnonmuistomerkit

Selvitysalueella ei ole luonnonsuojelualueita tai luonnonmuistomerkkejä

Alueellisesti uhanalaiset luonnontilaiset tai lähes luonnontilaiset luontotypit

Selvitysalueen luontotyypeistä alueellisesti uhanalaisia tai vaarantuneita ovat lettoräme, välipintaletto, lettonevaräme ja sararäme (Taulukko 1).

Taulukko 1. Selvitysalueella havaitut uhanalaiset luontotypit (Raunio ym. 2008).

	ETELÄ-SUOMI	KOKO MAA
Lettoräme	CR	VU
Välipintaletot	CR	EN
Lettonevaräme	CR	VU
Sararäme	VU	LC

3.4 Huomionarvoiset ja suojellut kasvilajit

Suomen ympäristökeskuksen Eliölajit-tietojärjestelmän (SYKE/Heidi Kaipainen-Väre, rekisteripöytäkirja 3.8.2016) mukaan selvitysalueelta ei ollut vanhoja kasvillisuusuhanalaistietoja.

Luontodirektiivin tiukkaa suojelua vaativat lajit (LSL 49§)

Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän eikä maastokäynnillä havaittu luontodirektiivin liitteen IV(b) mukaisia lajeja.

Erityisesti suojeltavien lajien ja niiden esiintymispaikat (LSL 47§)

Selvitysalueella ei tiedetä esiintyvän eikä maastokäynnillä havaittu erityisesti suojeltavia lajeja.

Rauhoitetut lajit (LSL 42 § ja LSA 20 §)

Maastokäynnillä ei havaittu rauhoitettuja lajeja. Vuonna 2012 tehdyssä kasvillisuus selvityksessä alueella esiintyi n. 20 suopunakämmekkää. Laji on rauhoitettu Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien eteläpuolella.

Uhanalaiset lajit (LSL 46§)

Maastokäynnillä ei havaittu valtakunnallisesti uhanalaisia lajeja. Vuonna 2012 tehdyssä kasvillisuus selvityksessä alueella esiintyi n. 20 suopunakämmekkää (VU).

Kansainväliset vastuulajit

Vaaleasara kuuluu Suomen kansainvälisiin vastuulajeihin.

Silmälläpidettävät ja alueellisesti uhanalaiset lajit

Letolla esiintyvä vaaleasara on alueellisesti uhanalainen (RT) (alue 2b).

4 Johtopäätökset

Rahkanevan Hallanevalle suunnitellun pintavalutuskentän alueesta suurin osa on vesitaloudeltaan lähes luonnontilaista variksenmarjarahkarämettä. Selvitysalueen pohjoisosa on oligotrofista sararämettä, joka on luokiteltu Etelä-Suomessa vaarantuneeksi. Suokasvillisuuden muutokset vaihtuvat alueen etelä- ja itäreunoilta melko jyrkästi selvitysalueen ulkopuolisiin ojitettuihin rämemuuttumiin ja turvekankaisiin. Myös selvitysalueen länsireuna on ojitettu, mutta maaperä on enimmäkseen kivennäismaata. Monimuotoisuuden kannalta selvästi arvokkaimmat elinympäristöt (letto-, lettoräme- ja lettonevarämekuviot sekä suon poikki virtaava noro) ovat säilyneet suhteellisen muuttumattomina vuodesta 2012.

Jyväskylässä 3.11.2016

Henna Toivanen
Ympäristöasiantuntija

Viitteet

- Eurola S., Huttunen A. & Kukko-Oja K. 1995. Suokasvillisuusopas. Oulanka Reports 14. Oulanka Biological Station, University of Oulu, 85 s.
- Hotanen J.-P., Nousiainen H., Mäkipää R., Reinikainen A. & Tonteri T. 2008. Metsätyypit – opas kasvupaikkojen luokitteluun. Metsäkustannus, 192 s.
- Hämet-Ahti L. & Suominen J., Ulvinen T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki.
- Koponen T. 2000. Lehtisammalten määrittämisopas. Helsingin yliopiston kasvitieteen monisteita 175. Yliopistopaino, Helsinki, 120 s.
- Laaka-Lindberg S., Anttila S. & Syrjänen K. (toim.) 2009. Suomen uhanalaiset sammalet. Ympäristöopas 2009. Suomen ympäristökeskus (SYKE), 346 s.
- Laine J. & Vasander H. 2008. Suotyyppit ja niiden tunnistaminen. Metsäkustannus Oy, 110 s.
- Neuvoston direktiivi 92/43/ETY, annettu 21 päivänä toukokuuta 1992, luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta.
- Sammaltyöryhmä 2013. Suomen sammalien levinneisyys metsäkasvillisuusvyöhykkeissä ja ELY-keskuksissa. 29 s.
- Suomen ympäristökeskuksen Eliölajit- tietojärjestelmä 2015. Sähköpostitiedonanto. Heidi Kaipiainen-Väre 3.8.2016.

Liite 1: Kuvioidun alueen (Hallaneva) kasvilajisto

Tieteellinen nimi	Suomenkielinen nimi
<i>Alnus incana</i>	harmaaleppä
<i>Andromeda polifolia</i>	suokukka
<i>Betula nana</i>	vaivaiskoivu
<i>Betula pendula</i>	rauduskoivu
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu
<i>Calamagrostis arundinacea</i>	metsäkastikka
<i>Calamagrostis stricta</i>	luhtakastikka
<i>Calluna vulgaris</i>	kanerva
<i>Carex lasiocarpa</i>	jouhisara
<i>Carex pauciflora</i>	rahkasara
<i>Carex rostrata</i>	pullosara
<i>Chamaenerion angustifolium</i>	maitohorsma
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha
<i>Drosera rotundifolia</i>	pyöreälehtikihokki
<i>Empetrum nigrum</i>	variksenmarja
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte
<i>Eriophorum vaginatum</i>	tupasvilla
<i>Juniperus communis</i>	kataja
<i>Maianthemum bifolium</i>	oravanmarja
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	metsämaitikka
<i>Melica nutans</i>	nuokkuhelmikkä
<i>Menyanthes trifoliata</i>	raate
<i>Phegopteris connectilis</i>	korpi-imarre
<i>Phragmites australis</i>	järviruoko
<i>Picea abies</i>	kuusi
<i>Pinus sylvestris</i>	mänty
<i>Rhododendron tomentosum</i>	suopursu
<i>Rubus chamaemorus</i>	suomuurain
<i>Salix aurita</i>	virpapaju
<i>Salix phylicifolia</i>	kiiltopaju
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja
<i>Trientalis europaea</i>	metsätähti
<i>Vaccinium oxycoccos</i>	isokarpalo
<i>Vaccinium uliginosum</i>	juolukka
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	puolukka
<i>Dicranum undulatum</i>	rämekynsisammal
<i>Pleurozium schreberi</i>	seinäsammal
<i>Polytrichum commune</i>	corpikarhunsammal
<i>Sphagnum angustifolium</i>	rämerahkasammal
<i>Sphagnum fuscum</i>	ruskorahkasammal
<i>Sphagnum magellanicum</i>	punarahkasammal
<i>Sphagnum riparium</i>	haparahkasammal
<i>Sphagnum rubellum</i>	rusorahkasammal

Liite 2: Kuvia selvitysalueelta

Kuva 1. Letto.

Kuva 2. Lettoräme.

Kuva 3. Hallanevan norouoma.